

UPUTE ČITATELJIMA

Istarska enciklopedija zamišljena je kao monografija i priručnik o Istri. Kao monografija jer u približno 3000 članaka obrađuje opće pojmove važne za Istru, istarske zemljopisne pojmove i osobe koje su rođene, djelovale ili su umrle u Istri, a kao priručnik jer se članci u njoj nižu strogim abecednim slijedom od **a** do **ž** (od **Aachenski mir** do **županski stol**), neovisno o njihovoj karakteru i značenju, bez obzira na izgovor. U njoj će čitatelj osobu naći po prezimenu (npr. **Črnja, Zvane; Dallapiccola, Luigi; Jakac, Božidar**), naseljeno mjesto ili kakav drugi zemljopisni pojam po početnom slovu (**Poreč; Žbevnica; Rižana**), odnosno dvosložna ili višesložna imena po prvom imenu ili službenom nazivu (**Nova Vas, Novaki Pazinski, Donji Kraj, Koparski zaljev, Sveti Petar u Šumi**), a opći pojam po prvom slovu naziva (**batana, istroromanski, klima, meteorologija, solane**) odnosno početnom slovu prve riječi uobičajenoga naziva (**apostolska administratura, gradska vrata, željezno doba**). Osim toga, čitatelj će naći i ustanove, poduzeća, udruge, stranke i dr., uvijek pod prvom riječi službenoga naziva (**Arheološki muzej u Puli, Zračna luka d. o. o.**), te novine i časopise (**Naša sloga, Primorska srećanja, Glas Istre, Atti Istriani, Mali Istranin**) i druge posebne pojmove uvijek po prvom slovu, odnosno prvoj riječi naziva. Talijanski nazivi novina koji počinju članom (**La Provincia dell'Istria, Il Diritto Croato**) abecedirani su po prvoj glavnoj riječi naslova člana (**Provincia dell'Istria, La; Diritto Croato, Il**). Dvosložna talijanska prezimena s članom **De** (s velikim početnim slovom) mahom su abecedirana po tome (**De Franceschi, Dell'Oca, Da Ponte**). Osobe istoga prezimena navedene su po abecedi prema prvom slovu imena, a u nekoliko slučajeva istoga imena i prezimena, po vremenskom slijedu. Žive osobe važne za Istru nemaju članak s imenom u natuknici (»svoju« biografsku natuknicu), ali se gdječad spominju u člancima o djelatnosti po kojoj su poznate.

Enciklopedijski članak počinje natuknicom (naslovna riječ članka), koja je otisnuta poludebelim i malim tiskarskim slovima ako je riječ o općem pojmu, odn. velikim slovom ako je riječ o vlastitom imenu. Natuknica može biti jedna riječ (**Anžići, fašizam**), prezime i ime (odvojeni zarezom: **Beer, Alois; Radetić, Ernest**), skup riječi (**histarski ratovi, zaštita prirode**).

Iza natuknice, prema potrebi, u zagradama se navodi stručni naziv i identifikacijska oznaka, te podrijetlo riječi (etimon). Kod nekih zemljopisnih imena dio je natuknice i talijanski oblik imena, pogotovo ako je i taj oblik u službenoj uporabi ili, u nekim slučajevima, ako se jako razlikuje od hrvatskog odnosno slovenskog oblika. Ravnopravne inačice ili sinonimi natuknice, odnosno njezina dijela, pisane su poludebelo i povezane veznikom *ili* u običnom slogu. Ostale inačice naziva pisane su poludebelo i stavljene su u okrugle zagrade, pogotovo kod osobnih imena koja postoje u hrvatskom i talijanskom ili latinskom obliku. Pritom se latinski i latinizirani oblici, tj. inačice, navode u kurzivnom poludebelom pismu. Iza natuknice, odvojena zarezom, sažeta je definicija, koja redovito završava točkom. Definicija osobe izražena je zanimanjem, djelatnošću po kojoj je ona poznata, iza toga su mjesto i nadnevak rođenja i smrti. Iako su autori i urednici nastojali doći do što potpunijih po-

dataka, to nije uvijek bilo moguće, pa su nadnevcu gdje gdje nepotpuni. Naseljena mjesta iza natuknice uvijek imaju opće podatke o smještaju, izražene opisno, geografskim koordinatama, te nadmorskom visinom, a tu je i broj stanovnika prema posljednjem popisu stanovništva. Nakon uvodnoga dijela slijedi informativni tekst. Natuknica, definicija i informativni tekst zajedno čine članak.

Većina je članaka jednoznačnoga karaktera, i donosi podatke o zaokruženoj temi (osobi, obitelji, jednoznačnom pojmu, naselju, rijeci ili sl.). Samo veći pregledni članci ponekad imaju podnaslove, kad se neki dio teksta može izdvojiti u zasebnu cjelinu unutar članka, ali uvijek u okvirima natuknice (književnost, povijest).

Uputnica (strelica okrenuta udesno: →) upotrebljava se na dva načina. Samostalna uputnica najčešće se upotrebljava kako bi se od jedne natuknice, koja sama nije obrađena, uputilo na drugu, uz koju se daje podrobno objašnjenje. Obično se s manje uobičajene natuknice upućuje na običniju natuknicu, ili s jednoga oblika osobnoga ili vlastitoga imena na drugi oblik. Uputnica u članku služi kao uputa čitatelju da objašnjenje ili korisne dopunske podatke potraži u drugoj natuknici, na drugome mjestu u enciklopediji.

Radi uštede prostora upotrijebljene su kratice, a njihovo je objašnjenje navedeno u popisu općih i posebnih kratica, osim onih u svakodnevnoj uporabi (itd., npr. i slično). Natuknica koja se ponavlja unutar članka kraćena je na početno slovo s točkom ako se na tome mjestu nalazi u nominativu. U kosom padežu nije navedena kraticom. Kad je natuknica vlastito ime, ona je u tekstu kraćena na veliko početno slovo s točkom. Višečlane natuknice kraćene su na početno slovo svake riječi.

Na kraju nekih članaka, ovisno o temi i opsegu, navedena je literatura. Objavljene knjige navedene su imenom autora, naslovom, te mjestom i godinom izdanja (*M. Križman*, *Antička svjedočanstva o Istri*, Pula 1997²), a ako je riječ o uredniku ili priređivaču, to je navedeno iza njegova imena. Članci objavljeni u časopisima ili novinama navedeni su imenom autora, naslovom, imenom časopisa (mjesto izdanja navedeno je samo za one časopise koji ne izlaze u Istri), godinom izdanja i sveskom, a bez navođenja stranica (*M. Mikolić*, *Komunistička partija Jugoslavije i Komunistička partija Italije u odnosu na NOP u Istri*, *Časopis za suvremenu povijest* (Zagreb), 1975, 1). Češće citirani časopisi navedeni su kraticama (AMSI), čije je objašnjenje uvršteno u popis kratica. Navedena je samo temeljna i uglavnom novija literatura, a ne cjelovita bibliografija koja se odnosi na temu članka. Prema pravilima leksikografije, u literaturi se ne navode magisteriji i doktorati, kao ni članci u enciklopedijama i leksikonima.

Naposlijetku, članci su potpisani početnim slovom imena i prezimenom autora, a njegovi puni podaci navedeni su u popisu suradnika. Neki su članci potpisani imenima dvaju i više autora, a to su oni koji su zajednički napisani ili redakcijski uređeni od tekstova više autora. Ako su redakcijske intervencije bile izraženije, uz autora je potpisana i Redakcija (R.). Članci koji su potpisani samo kao redakcijski (R.) napisani su prema postojećim podacima u leksikografskim i enciklopedijskim vrelima.